

ЩО ТАКЕ "СПІЛКА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ" І ЧОГО ВОНА ХОТИЛА

Цитати й висновки подані на основі зізнань керівників "СВУ" на слідстві, що його переводили органи радянської влади

(Продовження)

Допоміжними засобами для пропаганди ідей "СВУ" в руках автокефалів були так звані "сестринства", "братства", церковні хори тощо. Організаторами їх, членами "СВУ" в автокефальній лінії мали на увазі об'єднати під антирадянськими гаслами куркульську молодь. Молоді згуртовані в зазначених організаціях, притягали до активної участі в автокефальній і антирадянській діяльності. З неї готували пропагандистів ідей "СВУ" серед селянства. Винувачений С. Єфремов свідчить:

"Способами впливу на масу мали бути легальні організації при церквах, як от сестринства й братства, церковні хори тощо, до яких особливо намагаєся втягати молодь, як енергійній і рухливій елемент. Ці організаційні товариства призначали до організування, гуртування взагалі, а з другого боку, вони були зручні й з того погляду, що через них можна було проводити в масу певні думки, пускати ті чи інші злозвукі... З доповіді Чехівського знаю, що їх мали на увазі, як допоміжні органи в роботі пропаганди ідей "СВУ" серед мас".

Керівники "СВУ" через автокефальні групи "СВУ" широко використовували для пропаганди ідей "СВУ" автокефальні з'їзди, приватні розмови з дітьми УАПЦ тощо.

"Конкретними прикладами агітаційної роботи президія й окремих членів "СВУ" є особи й з'їзди автокефальної церкви, які широко використовували для "СВУ"-ської агітації серед душівництва й парашанів В. Чехівський, разом із членами автокефальної патрїархії на загальних зборах, і на спеціальних, конспіративних нарадах, і в окремих приватних розмовах...

В наслідок такої впертої систематичної праці деяких рідних антирадянської роботи автокефальних груп "СВУ", автокефальна периферія перетворилася на середовище контрреволюції. Систематичні антирадянські виступи, контрреволюційні оброблювання селянства в дусі ідей "СВУ" характеризує всю діяльність УАПЦ. В деяких округах в наслідок контрреволюційної роботи автокефальних "свідцестводів" виникли неслухняні антирадянські угруповання.

Організовані на периферії осередки "СВУ" одержували від свого керівного центру завдання звернути серйозну увагу на роботу автокефальної лінії "СВУ". Керівники периферійних філій "СВУ" порядкували справи УАПЦ, зважаючи на інтереси здійснення загальноплану "СВУ", скерованого до збройного повстання радянської влади. Винувачений К. Товкач свідчить:

"Щоб провадити політичну роботу в належному напрямку, підбирали таких кандидатів на священників, які самі добре розуміли завдання церкви і не було потреби їх "натаскуювати".

Сільське куркульство, що виступило першим роками існування радянської влади зі зброєю в руках в лавах повстансько петлюрівських банд, проти соціалістичної революції, звалося порахки. Багато з учасників банд а також діячів УНР, примушені змінити форму контрреволюційної діяльності й узяти активну участь в організації УАПЦ, як плацдарму для дальшої боротьби з Радянською владою.

З підтримкою свого спільника — куркуля УАПЦ зорганізувалася в контрреволюційний апарат. Пропаганда з автокефальної церковної катедри ідей "СВУ" давала обгрунтування куркульським політичним настроям і вимогам. Автокефаліст — діяч УНР, автокефаліст — колишній бандіт і автокефаліст — куркуль ішли єдиним

контрреволюційним фронтом: спільними шляхами. Винувачений В. Дурдуківський свідчить:

"Виступаючи оборонцем націоналізму проти інтернаціоналізму, безкласовості проти класової лінії, повної самостійності й відірваності України проти спільного життя з іншими братськими народами СРСР, автокефальний піп є безперечно контрреволюційною ворожою Радлазай силою на селі".

Винувачений М. Чехівський свідчить:

"Актив УНР, що залишився на території Радянської України й вступив до УАПЦ, був таким самим активом і тут. Роботу свою він провадив по-й, обережно, тихо, поволі, крок по кроку, щоб не викликати підозріння у влади, не викладати будь-якої біди на свою голову".

Автокефалісти всебічно підтримували куркульський терор, спрямований проти представників Радянської влади і сільських активістів. З цього приводу винувачений М. Чехівський свідчить:

"Ставлення до терору подвійне було. Принципово всі засуджували й відкидали його. Фактично ж приймали його, як звичайний засіб боротьби й визнавали задоволеним, коли чули про той чи той терористичний акт, скерований проти того, чи того представника Радлазай, або проти прихильників її".

Кінцеву мету діяльності "Спілки Визволення України" збройне повстання Радянської влади — ясно усвідомили й зважили діяти УАПЦ "СВУ" кілька разів за період своєї роботи загострювала увагу на піднесенні роботи автокефальної церкви в цьому напрямі. "СВУ" намагалася спертися на куркульські верстви, що відігравали домінуючу роль в УАПЦ, давали їй соціально-політичний зміст. УАПЦ мала дати в розпорядження "СВУ" керівників для майбутнього повстання і чи мали кадри повстанців. Винувачений С. Єфремов свідчить:

"Автокефальний гурток мав церковно-богословські курси, що виховували служників культу, як мали йти на село, пропонувати в селах усюкі організації, як сестринства й братства молоді, церковні хори тощо, що з одного боку навчали взагалі принципів організації, а з другого — могли служити і цілком безпосередньою пропагандою. Метою цієї пропаганди була не тільки дискредитація Радянської влади перед селянством, а й практичні заходи до готування повстання".

Винувачений М. Чехівський свідчить:

"Актив діячів УАПЦ стояв на антирадянській позиції, а через те й в колоніях старшин армії УНР, що були в руках УАПЦ, не міг не вважатися за елемент, який зможе організувати військові частини й повести їх до бою, якщо почалося повстання проти Радлазай. Такі думки я чув від Володимира Чехівського, тримався їх і сам, не відкидаючи їх і інші діячі УАПЦ".

Отже попереднє слідство виявило, що з перших днів свого виникнення УАПЦ була розгалужена організація контрреволюційних організацій "БУ Д", і згодом "СВУ". Всі межі, що відокремлювали УАПЦ від "СВУ", було стерто. УАПЦ була за зброями контрреволюційної організації "СВУ" і провадила під її керівництвом повстання проти Радянської влади.

ОСЬ ВАМ САМОВРЯДУВАННЯ.

Соймова адміністраційна комісія радлазай над справами самоврядування у так званих радлудневих воевідствіях і ухвалала таку постанову, щоби всі кандидати на громадських радл і на віта здавали іспит, чи вміють польську мову в слови й писми. Крім цього комісія ухвалала, щоби про вибір віта оєстачно рішав староста.

НЕ ОБМЕЖУЙМОСЯ САМИМИ ЛИШЕ ПРОТЕСТАМИ!

ЗМІСНЮЙМО НАШІ ОРГАНІЗАЦІЇ! ЗБІЛЬШУЙМО ЇХНЄ ЧЛЕНСТВО! ВИЯСНЮЙМО ТРУДЯЩИМ ГАНЕБНУ РОЛЮ ПЕТЛЮРІВЩИНИ!

Товариші й Товаришки! Зізнання ефремівців на передсудовому слідстві й щоно наступній їхній зізнання на публічному суді в Харкові відкривають перед нами гниле багно зрадництва й продажності цих гідких творків, що називали себе науковими, громадськими та церковними діячами. Вони обманювали робітників і селян України, радянську владу, що дала їм високі посади в Академії Наук, в Інститутах Народньої Освіти, що посилали їх конітом трудящих за кордон вчитися (а вони навязували звязки з закордонною петлюрівщиною), вони навіть обманювали свого бога, замінюючи папахиду над Іваном Франком папахидою над Симоном Петлюрою.

Гідь бере — читаючи їхні зізнання. Така ж сама гідь бере, коли слухаєш отой крик, чорні брехні, провокаційні доноси на наші організації канадійських петлюрівців. В останньому числі "Укр. Голос" закликає своїх читачів, православних українців Канади протестувати проти більшовиків "ВСІМИ МОЖЛИВИМИ СПОСОБАМИ".

В цьому закликові-реченні вміщено все! Єфремов закликає організовану ним в контрреволюційну організацію "Спілку Української Молоді" ("СУМ") буржуазну молодь боротися з комуністами також "всіми можливими способами", в якій включалося і індивідуальний терор проти провідних осіб. Докторів клівак він не лічить хорих комуністів, але в шпиталях чи де б там не було троті їх непомітно мікробами. Єфремов дивувався, чому лікар Іванов не стрів Леніна тоді, коли в нього стріяла Капан. Прочитайте, що оповідає на суді про петлюрівщину її бущий міністер закордонних справ Ніковський!

А канадійські петлюрівці, лідери православної петлюрівської церкви в Канаді стають в обороні цієї мерзоти. Мало того, вони чорно обривають наші організації за те, що вони стоять в обороні трудящих Радянської й Західньої України! Канадійські петлюрівці ненавидять, клеветать, поборюють наші організації не тільки за те, що ми демаскуємо петлюрівщину по таятоті й по цей бік океану, що обороняємо трудящих Радянської України, але й за те, що ми виявляємо українським робітникам і фермерам тяжку економічну й політичну неволю наших братів на землях Західньої України, в яку їх там закували польська шляхта, румунські бари та чеська буржуазія на спілку з петлюрівцями та ундо-фашистами.

Петлюрівці поборюють і доносять на нас за те, що ми в цій країні творимо великий фронт з революційним робітництвом і боремося за визвіл з кігтів капіталізму, який обдуряв трудящих раціоналізацією, системною спід-ап та величезним безробіттям, економічною кризою.

Товариші й Товаришки! Ми не сміємо обмежитися тільки самими протестувальними мітінгами. Починаючи від цих мітінгів, ми повинні повести в місяцях квітні й травні цілий ряд робітничих і фермерських масових розяснюючих мітінгів, на яких до всіх подробиць викрити всю гниль петлюрівщини! На тих мітінгах читайте з нашої преси зізнання самих петлюрівців, заяви сessorу та поодиноких лідерів автокефальної церкви на Україні.

На тих мітінгах поведіть кампанію за новим членством до Товариства Українськй Робітничо-Фермерський Дім і його секцій!

Наша відповідь ворогам тільки одна: Будуймо міцні робітничо-фермерські організації! Борімся за визвіл з капіталістичного гнету! Місяці квітень і травень — це місяці ударної освідоглаючої праці серед українського робітництва й бідного фермерства Канади, місяці за подвоєння членства ТУРФДім і його секцій!

М. Шатувський, секретар ЦВК ТУРФДім.

ПРАЦЮВАЛИ НА ЗАМОВЛЕННЯ КАПІТАЛІСТИЧНИХ ХИЖАКІВ.

Заява неодмінного секретаря Всеукраїнської Академії Наук.

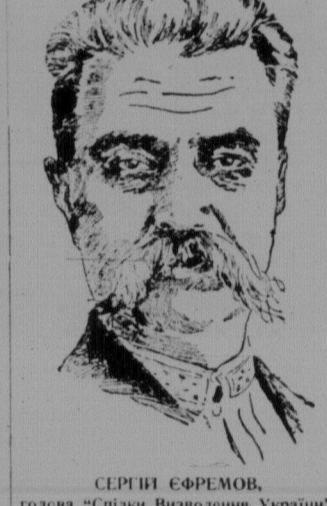
Факти, тим паче самознанні контрреволюціонерів "СВУ", що їх оголошено в пресі, тяжко вражають громадство Радянської України, а те, що головні діячі й організатори "СВУ" належали до академічних кол, до робітників ВУАН та й установ — особливо тяжко для тих робітників ВУАН, працьовали з ними одночасно, ба навіть частково від їхнім керівництвом, не знаючи й не віддаючи, що в їхньому оточенні плетуться контрреволюційну справу. Тяжко нім довідуватися про це для чесних і сумлінних пра-

користь науки та трудящих мас.

Читаючи про "діла" самочинних "захисників" українського народу від радянської влади, бачиши, що вся ця зовні ніби міцно й ґрунтовно сплетена ворожа сітка тільки-но своїм "майстром" видавалася за "художній витвір" їхніх "умілих рук", справді ж її снували з гнилого матеріалу нікчемні люди й навіть не стільки зі своєї думки, скільки на замовлення закордонної наволочі — панів, політичних проїждистів, закордонців капіталу. Коли тільки уявити, яким лихом загрожували дії "СВУ" українському пролетаріатові та трудящому селянству від підвоєння країни хижакам-капіталістам "добрих сусідів", близьких та далеких, — повстає величезне обурення, отида проти цих ганебних і безглузких політичних замірів та вчинків.

Неодмінний секретар ВУАН, академік

О. В. Корчак-Чепурківський.

СЕРГІЙ ЄФРЕМОВ, голова "Спілки Визволення України".

АГЕНТАМ КУПЛЕНЕМ.

І знав він хочете на нас, Під перит який перекривий, В пекельній мушці розорив, Наїди поламає ярмо... Ну, що-ж! Приходьте. Ми ждемо. І ждуть на нас холодні жерда Постадленні, де сід, гармат... Краї Рад! Таких гостей стрічати не вперше! А, провадити громами їх. Агентів купленних своїх Намарне ви до нас послали, — Чекають їх чи худі, грати. Чи Соловків далекі дим... Не подастись ніколи їм — Наш край з середни зрпати Ось цей хотів зробити так, Але йому це не вдалось, Хон має й сиве він волосся, І на граді почесний знак. Він, бач, хотів у заірпці Ввіраїну кинути на жак, Цей спекулнт на довгих вусах І на волнивих хуторах, — Петлюра другий... Щоб над кров'ю Простерти крила, наче крук... Та п'янілось море рух, І впаив цей змовник синвоброий Із Академії Наук.

В. СОСОРА.

ПЕТЛЮРІВСЬКІ ШАНТАЖІ.

Недавно появилася в "Ділі" протест Укр. Акад. Комітету в Празі проти "червоного терору". Протест ріжнися від десятків інших, фабрикованих петлюрівцями протестів тим, що до нього причленено підписи т-ва ім. Шевченка у Львові. Тепер виявилось, що Укр. Акад. Комітет, видаючи свій протест не подав до відомо Науковому т-ву ім. Шевченка ні про намір видання протесту, ні про його зміст. Тому Наук. т-во ім. Шевченка запротестувало листом з'дати 27. лютого проти таких некультурних методів шантажування його іменем і зстерегло собі дальші кроки в тій справі.

НЕДОБИТКИ ПЕТЛЮРІВЩИНИ ПЕРЕД ПРОЛЕТАРСЬКИМ СУДОМ.

ПРОЦЕС КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНОЇ ЄФРЕМІВСЬКОЇ "СПІЛКИ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ" В ХАРКОВІ.

(Спеціальна кореспонденція до "Укр. Роб. Вістей" т. М. Ірчана.)

В канадійській комуні в Мигаїво мені залишалася працювати ще щонайменше місяць, але після одного місяця життя з комунарами я рішив виїхати на деякий час в Харків, щоби бути очевидцем процесу над контрреволюційною організацією "Спілка Визволення України" (СВУ). Після цього я назад повертаю в мигаївську комуну, а відти ще в другу (торонто-онско-саскатуїнську) комуну "Хлібороб" на Криворічжі.

Перше судове засідання почалося в неділю 9 березня 1930 в будинку столичної державної опери в Харкові, в 6-й годині вечером.

БЛАКІТНА СЦЕНА.

Велика зала опери ще до початку процесу заповнилася робітниками, робітницями, письменниками і селянськими та червоноармійськими глядачами. Перед очима сцена — блакитна сцена. Стіни розмальовані дискусійною блакитною фарбою (декорація з балету "Футбаліст"). На середній стіні в червоних прапорах великий портрет Леніна. Ліворуч в глибині стіл для представників української й союноної преси, впереді від його стіл для державних і громадських обвинувачів, по середині відкритий червоном сукном стіл для членів суду, праворуч від його два столи для оборонців, а за ними — за поручцями — сорок п'ять кіресел для обвинувачених.

Повільно кіресла для обвинувачених заповнюються. В залі шепіт, всі намагаються відгадати хто є хто? Я особливо нікого з них не знаю і тек владую наваннями. Всі обвинувачені чистенько одягнені, переважно в європейські костюми. Всі поголені, причешурені, ніби прийшли на "своє" засідання. Дехто з них сидить понуро, дехто вперто вдивається на салю, ніби шукає знайомих облич.

Входять Єфремов, сідає на крайньому кіреслі першого ряду. На салі пізнають його, бо цього ж дня була в пресі його фотографія. З ніким не вітається, сідає і терпляче чекає. Виходить комендант суду: — Громадяне! Пронун задержаний спокій, зараз починається перше судове засідання!

Зал затихає. Входить спершу державні й громадські обвинувачі, за ними члени Найвищого Суду УСРР т.т. Приходько (голова), Волков (професор), Коробенко (робітник), Соколянський (професор), Одинаць (селянин), Муха (робітник) і т.ка. Корженко (селянка). З появою суду ніхто не встає, як це водиться в буржуазних судах.

ПОПІВСЬКІ СІНИ.

Голова суду т. Приходько проголошує: — Найвищий Суд Української Соціалістичної Республіки має розглянути справу про контрреволюційну діяльність організації "Спілка Визволення України", що за своє завдання ставила повалити радянську владу на Україні шляхом збройного повстання та встановити капіталістичний буржуазний лад в країні. Після цього голова суду проголошує склад суду, державних і громадських обвинувачів та оборони. Потім запитує обвинувачених, чи познайомлені водами з актом обвинувачення? Познайомлені всі. Тоді т. Приходько викликає кожного обвинуваченого зокрема і питає про його походження, останню посаду, роки.

— Обвинувачений Єфремов! Єфремов встає. — Ваше імя і по батькові? — Сергій Олександрович. — Чим був ваш батько? — Священник. — Пронун сідати. Обвинувачений Чехівський!

Встає керівник автокефально-петлюрівської церкви, колишній прем'єр міністрів петлюрівського уряду і член центрального комітету українських соціаліст-демократів (соціаліст і керівник церкви)! Зовсім як в Канаді свитужно-ришні-дківщина! — Ваше походження? — питає голова суду. — Син священника. — Обвинувачений Ніковський!

— Син священника. — Дурдуківський — син священника. — На салі придавлений шепіт, що переходить в гомін. — Обвинувачений Гребенський! — Син священника. — На салі сміх. — Павлушков! Ваше походження? — продовжує голова суду.

— Син священника. (Салі знову вибухає сміхом.) — Трезвинський, Залський, Голосецький, Туркало, Курдицький, Болозович! — Сини священників. — Сміх в салі ще більше зростає. — Петро Єфремов! (рідний брат Сергія).

— Син священника. — А решта — сини мішан, царських і гетьманських урядовців, землевласників, орєндарів. — Обвинувачена Бідова! — Я дружина професора. — А де ваш чоловік? — За кордоном — відповідає тихо. — Чехівський М.! (рідний брат Чехівського Володимирів).

— Син священника і сам священник. — Чи треба більше, щоби зрозуміти, хто саме ставив за свою мету "визволити" нещук України" від революції? Від влади робітничої і селянської? Думую — доволі й цього. Голова суду покликуює свідків. Він об'являє ім, що повинні говорити правду, інакше будуть притягнені теж до судової відповідальності. Після цього свідки виходять, а я згадую, що оце й було те, що в буржуазних судах звється "присягою".

АКТ ОБВИНУВАННЯ.

Секретар суду приступає до читання акту обвинувачення. В його руках грубезний том, що й є тим актом. По салі розмінує гучномовці, так що всім чути кожне слово. На столі секретаря мікрофон, що передає по радіо акт обвинувачення не лише цілій Радянській Україні і Радянському Союзові, але й усій Європі.

Перед слухачами розгортається чорна книга історії української буржуазної інтелігенції, недобитків віджившої, згнилої петлюрівщини. Цю книгу слухають сотні тисяч працюючих цілий вечер, цілий другий день і другий вечер.

Чи може бути щось більш низьке, ганебне і одночасно смішне, як діяльність ефремівсько-автокефальної "Спілки Визволення України"? Хіба можна не сміятися, коли довіднаєшся про те, як ефремівці ділили поміж собою міністерські портфелі і сварилися за те, хто буде міністром внутрішніх справ, а хто закордонних? (Продовження на 4-й сторині)